

Vážený pan,
Petr Bušta
Šéfredaktor Lidových novin
Anděl Media Centrum
Karla Engliše 519/11
150 00, Praha 5 - Smíchov

Vážený pane šéfredaktore,
reagujeme na článek, který vyšel v Lidových novinách dne 15. 8. 2023 s názvem Český zloděj mozků s podtitulem Rasismus bujel i mimo USA a Německo. Autorem je Marek Hudema.
Tento článek má v sobě zásadní faktické chyby, které vycházejí z neznalosti životopisu dr. Aleše Hrdličky a jeho díla.

Je nutné uvést tyto chyby na pravou míru:

Název článku a uvedení dr. Hrdličky jako českého antropologa

- Název článku je zavádějící. Podtitul uvádí, že rasismus bujel i mimo Německo a USA (což je pravda). Článek však pojednává o americkém občanu dr. Hrdličkovi, i když českého původu. Dr. Hrdlička žil a odborně působil v USA, nikoli v Československu, i když Československou antropologii podporoval a byl s ní v kontaktu.
- Dr. Hrdlička byl Američan. Nejedná se o českého vědce, jak je v článku uvedeno.

V článku se píše, že nikdo nepochybuje, že dr. Hrdlička byl rasista.

- Dr. Hrdlička nikdy nebyl rasistou, rasovými teoriemi se ve svém díle nezabýval. Celý život se řídil heslem „*Všechno lidstvo je jednoho původu*“. Což je teze platná dodnes. Toto lze snadno vyčíst z jeho bibliografie a životopisu.
- Vědecky se, zaměřoval především na osídlení Ameriky a jeho teorie o překonání Beringovy úžiny je dodnes platná. Za tím účelem studoval populaci původních Američanů recentní i historickou.

V ČR jsou po něm pojmenována dvě muzea, je zde považován za významného vědce

- Celý život pomáhal antropologii ve své rodné vlasti. Komunikoval se soudobými českými antropology a dal práci např. Vojtěchu Sukovi při přípravě Panamerické výstavy. Pojilo ho přátelství s Jindřichem Matiegkou. Z vlastních finančních prostředků založil Hrdličkovo muzeum člověka, financoval a pomohl založit časopis Anthropologie, který vychází dodnes. Takto potažmo ovlivňuje antropologii u nás i dnes.

Badatel, který už v USA upadl v zapomnění

- Byl to jeden z nejvýznamnějších antropologů přelomu 19. a 20. století. Nositel Huxleyho medaile, nositel mnoha čestných doktorátů včetně Univerzity Karlovy a Masarykovy univerzity. Dopisoval si s prezidentem Masarykem.
- V USA není zapomenut. Je považován v USA i Kanadě za jednoho ze zakladatelů fyzické a forenzní antropologie. Stál u zrodu Americké antropologické společnosti (1930 American Association of Physical Anthropologists), je zakladatelem nejvýznamnějšího antropologického časopisu American Journal of Physical Anthropology (1918). Jeho teorie o osídlení Ameriky je dodnes platná.

Smithsonian Institution se musí vyrovnat s Hrdličkovým dílem.

- Smithsonian se už s jeho dílem vyrovnává. V roce 1989 vešel v platnost v USA zákon o repatriaci muzejních sbírek, pokud si je původní Američané vyžádají. Smithsonian založil

repatriační oddělení, které vrací kosterní pozůstatky původním Američanům již více jak 30 let.

Kritika Hrdličkova díla

- Každý člověk, tedy i vědec pracuje v určité době, tedy i jeho dílo a odkaz je poplatný této době. Na Hrdličkově díle jsou nejvíce kritizovány jeho terénní výzkumy pohřebišť původních Američanů, kteří mu k výzkumu nedali souhlas, ale Smithsonian se s tímto odkazem vyrovnává už od začátku 90. let.
- Fyzická antropologie je věda, která se zabývá člověkem, jeho tělem nebo historickými pozůstatky, proto také pracuje s recentní populací, ale také s anatomickými preparáty a lidskými kostmi. Vždy však zachovává humanitní postoj, pietní přístup a platnou legislativu.

Pokud posuzujeme život a dílo badatelů z minulosti, je vždy nutné je zasadit do kontextu doby, kdy tito lidé žili. Každý obor se vyvíjí a má svoji historii.

Překvapilo nás, že v renomovaném listu jako jsou Lidové noviny vyšel článek, jehož obsah je zavádějící a chybný. V dnešní době, kdy se mluví o dezinformacích a boji proti nim, by měli být novináři opatrnější, když píšou o problematice, která jim není blízka.

Je škoda, že autor nekontaktoval žádné z muzeí nesoucí jméno dr. Hrdličky, ani Českou společnost antropologickou, velice rádi bychom mu na jeho otázky odpověděli, případně doporučili zdroje, ze kterých mohl dále čerpat.

Vše, co zde o dr. Hrdličkovi uvádíme lze dohledat z veřejných zdrojů.

S pozdravem,

Mgr. Martin Čuta, PhD. (předseda, cuta@sci.muni.cz)

Doc. RNDr. Eva Drozdová, Ph.D. (členka hlavního výboru společnosti, drozdova@sci.muni.cz)

Česká společnost antropologická

Kudrnova 65

620 00 Brno

V Brně 24. 8. 2023